

Bilag 1.

Optryk af Højesteretsdommer Troels G. Jørgensens Afhandling i Tidsskrift for Retsvidenskab 1934, Side 1 ff.

Formen for Højesterets Domsbegrundelser.

Af Troels G. Jørgensen.

Den dansk-norske Enevældes Højesteret brugte i de første 13 Aar af sin Tilværelse paa samme Maade som den Domstol, den afløste — Kongens Retterting, Herredagen —, at ledsage sine saakaldte „Sententser“ med motiverende Udtalelser, indtil dette i 1674 blev forbudt, saaledes at der herefter kun meddeltes den nøgne Domsslutning. Det kan altsaa ikke siges, at Undladelsen af at levere Domspræmisses er set som et nødvendigt Udslag af den Stilling som tænkt Leder af Højesteret, der af Forfatningen tildeltes den enevældige Konge, og den nye Ordning begrundedes da ogsaa med, at der fra Højesterets Domme ikke var nogen yderligere Appel eller Revision (Sophus Vedel: Den dansk-norske Højesterets Historie S. 93). Naar man her holdt sig til, at Dommenes Rigtighed ikke skulde prøves af nogen højere Myndighed, udelukker dette dog ikke, at det ogsaa har fremstillet sig som et naturligt Tilbehør til den kongelige Magtfuldkommenhed, der var det statsretlige Grundlag for Højesteretsinstitutionen, at der ikke nedadtil skyldtes og ikke som Grundlag for mulig Kritik ønskedes leveret nærmere Redegørelse og Forklaring om Sagernes Udfald ved Retten.

Hvis denne Betragtning har været levende, har den imidlertid ikke haft den Styrke, at den — henimod Enevældens Slutning — har kunnet udelukke en Drøftelse af Betimeligheden af en anden Ordning. I en Højesteretserklæring af 3. Aug. 1795, hvor der var Tale om over for Kancelliet at redegøre for Motivering af en afsagt Dom, udtaltes det saaledes af Assessorerne Fridsch, Graah og Falsen: „Saa lidet som vi nu ønsker for vore Personer at unddrage os herfra, *da vi meget mere attraa endog offentlig at kunne gøre Rede for vore Meninger i enhver Sag*, saa tror vi os dog ikke beføjede til efter Højesterets nærværende Indretning og Form at indlade os derudi uden efter Hans Majestæts allern. Befaling“ (min Danmark-Norges Højesteret 1790—1814 S. 49). A. S. Ørsted var inde paa Spørgsmaalet i en i Nyt juridisk Arkiv, 12 Bd. (1815) trykt Anmeldelse af den norske Jurist Bredo Henrich v. Munthe af Morgenstiernes Skrift om Procesmaaden ved den nye norske Højesteret. Forfatterens Stilling til „det saa ofte debatterede Spørgsmaal, om Landets øverste Domstol bør give de Præmisses, hvorpaa dens Domme er grundede, beskrevne eller ikke“, var den ejendommelige, at Offentliggørelsen maatte fraraades, fordi Retterne derved vilde føle sig bundne ved ældre Højesteretsdomme som Præjudikater. Ørsted skriver S. 232 ff.: „Jeg er fuldkommen overbevist om, at Danmarks Højesteret, skønt dens Domspræmisses blot gemmes i dens Protokoller, plejer Retfærdigheden med samme Omhu og Upartiskhed, som om de blev meddelt beskrevne eller endog ved Trykken blev lagt for hele Verdens Øjne. Ogsaa vil jeg indrømme, at Præmissernes Meddelelse vilde foraarsage Højesteret et ikke ubetydelig forøget Arbejde, thi hvert Ord maatte være paa det omhyggeligste afvejet saavel for Rettens Æres Skyld som med Hensyn til de skadelige Følger, det kunde have, naar Højesteret ved et uheldigt Udtryk gav en falsk Grundsetning Autoritet. Maaske dette Arbejde imidlertid dog vilde være mindre betydeligt, end det ved første Øjekast kunde synes.“ Han drøfter derpaa Muligheden af at benytte Protokolsekretærenes Assistance og fortsætter: „Ikke vil jeg dog hermed have erklæret mig bestemt for deres Mening, som vil, at ogsaa de øverste Domstole bør meddele Præmisses til deres Domme. . . . ligesom jeg overalt finder det betænkeligt i et Institut, der saa hæderlig har staaet Tidens Prøve, at gøre nogen væsentlig Forandring“. Derpaa imødegaar han Morgenstiernes Opfattelse af Præjudikaters Betydning og nævner Eksempler paa, at Præmissernes Skjulthed kan bevirke Uvished med Hensyn til Dommens Virkninger